

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 5

Sub. Code :

1	1	0	9	1
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	3
---	---	---	---

NEP U.G. Common-Value Added Course 3rd Semester

(2125)

PUBLIC ADMINISTRATION (In all Mediums)

Paper : Governance For Sustainability

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 45

Note :— There shall be 5 questions in all. The first question shall be compulsory and be short answer type containing 10 short questions; of which candidates shall attempt any 5 questions. Rest of the paper shall contain 2 units. The candidates shall attempt ONE question from each unit.

1. Attempt any FIVE of the following in about 25–30 words each:
 1. Define Sustainable Development.
 2. Differentiate between Environmental Governance and Governance for Sustainability.
 3. What is the rationale behind the Sustainable Development Goals (SDGs)?

4. Explain the role of Civil Society in sustainability initiatives.
5. What is Institutional Framework for sustainability at the local level?
6. State any two challenges in implementing SDGs in developing countries.
7. What do you understand by Equity in sustainability?
8. Mention any two international organizations working on climate governance.
9. Write a short note on Indigenous Technology in sustainable development.
10. Explain the importance of Negotiation and Bargaining in sustainability governance. 5×3=15

UNIT—I

2. Critically examine the meaning, content, and rationality of Sustainable Development Goals and their relevance for contemporary governance. 15
3. Discuss various approaches to Governance for Sustainability, comparing them with Environment Governance frameworks. 15

UNIT—II

4. Discuss the pre-requisites for implementing sustainability governance, with reference to innovation, networking, and adaptiveness. 15
5. Analyze the significance of equity, inclusiveness, and community empowerment as core values for sustainable governance. 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल 5 प्रश्न होंगे। पहला प्रश्न अनिवार्य होगा और लघु उत्तरीय होगा जिसमें 10 लघु प्रश्न होंगे; जिनमें से उम्मीदवारों को किन्हीं 5 प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। शेष प्रश्नपत्र में 2 यूनिट होंगी। उम्मीदवारों को प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का उत्तर देना होगा।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर लगभग 25-30 शब्दों में दीजिए:
 1. सतत विकास को परिभाषित कीजिए।
 2. पर्यावरणीय शासन और सतत विकास के लिए शासन के बीच अंतर स्पष्ट कीजिए।
 3. सतत विकास लक्ष्यों (SDGs) के पीछे क्या तर्क है?

4. स्थिरता पहलों में नागरिक समाज की भूमिका की व्याख्या कीजिए।
5. स्थानीय स्तर पर स्थिरता के लिए संस्थागत ढाँचा क्या है?
6. विकासशील देशों में सतत विकास लक्ष्यों (SDGs) के कार्यान्वयन में आने वाली किन्हीं दो चुनौतियों का उल्लेख कीजिए।
7. स्थिरता में समता से आप क्या समझते हैं?
8. जलवायु शासन पर कार्यरत किन्हीं दो अंतर्राष्ट्रीय संगठनों का उल्लेख कीजिए।
9. सतत विकास में स्वदेशी प्रौद्योगिकी पर एक संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।
10. स्थिरता शासन में बातचीत और सौदेबाजी के महत्व की व्याख्या कीजिए। 5×3=15

यूनिट-I

2. सतत विकास लक्ष्यों के अर्थ, विषयवस्तु और तर्कसंगतता तथा समकालीन शासन के लिए उनकी प्रासंगिकता का आलोचनात्मक परीक्षण कीजिए। 15
3. स्थिरता के लिए शासन के विभिन्न दृष्टिकोणों पर पर्यावरण शासन ढाँचों के साथ उनकी तुलना करते हुए चर्चा कीजिए। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਨਵਾਚਾਰ, ਨੈਟਵਰਕਿੰਗ ਔਰ ਅਨੁਕੂਲਨਸ਼ੀਲਤਾ ਕੇ ਸੰਦਰਭ ਮੇਂ ਰਿਥਰਤਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕੇ ਕਾਰਿਆਨਵਧਨ ਹੇਤੁ ਪੂਰਵ-ਆਵਸ਼ਯਕਤਾਔਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 15
5. ਸਤਤ ਸ਼ਾਸਨ ਕੇ ਲਿਏ ਮੂਲ ਮੂਲਯੋਂ ਕੇ ਰੂਪ ਮੇਂ ਸਮਾਨਤਾ, ਸਮਾਵੇਸ਼ਿਤਾ ਔਰ ਸਾਮੁਦਾਯਿਕ ਸਸ਼ਕਤਿਕਰਣ ਕੇ ਮਹਤਵ ਕਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਜ਼ਿਏ। 15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਕੁੱਲ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ। ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 10 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੋਈ ਵੀ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਕੀ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ 2 ਯੂਨਿਟਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :
 1. ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 2. ਵਾਤਾਵਰਣ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ।
 3. ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਟੀਚਿਆਂ (SDGs) ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਤਰਕ ਹੈ ?

4. ਸਥਿਰਤਾ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
5. ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਸੰਸਥਾਗਤ ਢਾਂਚਾ ਕੀ ਹੈ ?
6. ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ SDGs ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੱਸੋ।
7. ਸਥਿਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
8. ਜਲਵਾਯੂ ਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ।
9. ਸਥਾਈ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
10. ਸਥਿਰਤਾ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ।

5×3=15

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਟੀਚਿਆਂ ਦੇ ਅਰਥ, ਵਿਸ਼ੇ-ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। 15
3. ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹੁੰਚਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸ਼ਾਸਨ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਨਵੀਨਤਾ, ਨੈੱਟਵਰਕਿੰਗ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਥਿਰਤਾ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਲੋੜਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
5. ਟਿਕਾਊ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲਾਂ ਵਜੋਂ ਸਮਾਨਤਾ, ਸਮਾਵੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। 15